

РЕЦЕНЗИЯ

От: Професор дсн Валентина Георгиева Миленкова
Социология
ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

Относно: конкурс за доцент по Социология (Социология на миграциите)/ ПН 3.1. Социология, антропология и науки за културата, в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра Икономическа социология /Общикономически факултет на УНСС съгласно Решение на АС № 5/1.06.2022г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 2404/28.09.2022г. на Ректора на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Кратка биографична справка

Михаела Михайлова Мишева е родена на 05.15.1977г. От 01.06.2007 и до момента е главен асистент в катедра „Икономическа социология“, УНСС. В периода от 2002 до 2007г. Михаела Мишева е изпълнявала различни дейности, имащи социологическа, маркетингова, рекламна, консултантска и преводаческа насоченост в различни организации в страната и чужбина. Кандидатката е магистър по социология от 2003г. на Ягелонския университет, Институт по социология, гр.Краков Полша. Тя е доктор по социология от 2014г. на УНСС. Самооценката на езиковите ѝ умения включва свободно владене на английски, полски руски език и самостоятелно владене на испански език.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

В съответствие с Националните изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.26) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1) при минимален праг от 400т., Михаела Мишева е достигнала и декларирила 580 т.

Според Допълнителните изисквания на УНСС при минимален праг от 320т., д-р Мишева е достигнала 757,5 т.

Общо, в съответствие с Националните изисквания и изискванията на УНСС при минимален праг от 720т., кандидатката има 1337,5т., т.е. два пъти повече от изискуемото.

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

Гл.ас. М.Мишева е постигнала много високо изпълнение на качествените изисквания, а именно: членства в редколегии, в Управителни съвети на КОСТ акции, участие в Организационни съвети на конференции – национални и международни, участия в 5 проекта – национални и университетски; реализирани експертни анализи, участия в дискусии, разработване на 4 нови учебни курса в бакалавърски и магистърски програми на катедра „Икономическа социология“, разработване на учебници, участия в програма Еразъм+ и инициатор на сключване на договори с университети по програма Еразъм+, заемани и изпълнявани административни позиции в катедра Икономическа социология и Общикономически факултет, участие при разработване на вътрешноуниверситетска документация, активно участие в академичния живот на катедрата и факултета.

Съветът по хабилитация на УНСС, в своето решение N4/11.05.2022 г. изразява положително становище относно обявяване на конкурс за академичната длъжност доцент с кандидат М.Мишева.

Със своята разнообразна дейност Мишева има авторитет на изследовател с приноси в развитието на знанието, утвърждава се като лектор с международен принос в преподавателското, учебното и педагогическото развитие, допринася за издигане авторитета на катедрата и университета.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Гл.ас.д-р М.Мишева, преподавател в катедра Икономическа социология има следната учебна натовареност:

От 2010 да 2022г. в ОКС бакалавър и ОКС магистър е водила лекции и упражнения по следните дисциплини: „Качествени методи в емпиричните изследвания“, „Икономическа социология“, „Социология на икономическия живот“.

От 2013 до 2016г. е водила упражнения на английски език по следните учебни дисциплини: „Икономическа социология“, „Икономическа

култура“, „Етносоциология“, „Сравнителни социални политики“, „Миграционни изследвания“, „Международни миграции“, „Теория и практика на интеграцията“, „Международна закрила“, „Методи за изследване на миграцията и бежанците“.

Изброените курсове по безспорен начин показват високото ниво на социологическа подготовка на кандидатката, както и нейните специализирани умения в областта на изследванията на миграциите, а също и теоретичните ѝ знания в полето на социология на миграциите. Всичко това представя Мишева като един ценен кадър в катедра Икономическа социология, като специалист в областта на конкурса, с изградени академични компетентности, с качества и преподавателски опит.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Гл.ас. д-р М.Мишева участва в конкурса за доцент с 13 публикации:

- 3 монографии – две от тях в колектив.
- 2 студии в научни списания, индексирани в Скопус (едната в съавторство).
- 1 авторски учебник по дисциплината „Международни миграции“.
- Учебник по дисциплината „Икономическа социология“ в съавторство.
- 4 студии, публикувани в научни списания, индексирани в международни бази данни (две в съавторство).
- 2 статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране.

Основните направления в изследователската дейност на кандидата са пряко свързани с темата на конкурса, а именно Социология на миграциите, включваща изучаване и изследване на миграционните потоци, теоретичните и изследователските подходи и концепции за международните миграции, понятиен апарат, връзки между променливи, измерващи различни характеристики на миграционното поведение, нагласи, биографичния път на мигрантите, влиянието на социално-икономическите състояния и миграционните хабитуси.

В пряка връзка с основните изследователски направления са и научните и научно приложните приноси на Мишева, които следват конкретните ѝ

теоретични, методически и емпирични постижения и резултати, отразени в нейните публикации.

Ще представя някои от публикациите на Мишева, с които участва в конкурса.

„Завръщаща се миграция и социално-икономическо развитие“. 2022. София: ИК УНСС.

Тази монография изразява в най-пълна степен теоретичния и изследователски облик на д-р М.Мишева.

Монографията представлява синтез на многогодишната ѝ работа по ремиграцията, базирана на задълбочено осмисляне и рефлексия на различни теоретични концепции и разработването на собствени авторски модели и тяхното проявление, включително емпирична информация от предходни изследвания и статистически данни, както и собствени изследвания.

Монографията изследва миграциите на завръщането като централен проблем. Авторката разглежда завръщането в континуума на миграционния процес, като неговата устойчивост зависи от различни фактори и предполага както липса на дългосрочност, така и наличие на негативни за социално-икономическото развитие аспекти. Ключово значение в монографията има концепцията за социално-икономическото развитие, която отчита състоянието на БВП и доходите, както и съществуващите реални и ефективни възможности и права в обществото. В обяснителния модел на завръщането се добавя и подходът на Бурдийо за социалния капитал, който представлява съвкупността от контакти и връзки, които хората могат да трансферират и използват с оглед по-успешното си вписване в социален план.

Завръщането се разглежда като планирана, семейна стратегия, следствие от успешния живот в чужбина. Един от важните акценти в менталните траектории на мигрантите е сравнението, което се прави между условията, и качеството на живот в родната държава и новата среда, в която попада и живее мигранта, както и ситуацията при евентуално връщане в страната на произход. В този смисъл подходът на възможностите, имащ съществено значение за миграционните планове, се превръща в отправна точка за миграционното поведение.

В анализа на миграциите може да се изведе един социетален пласт, свързан със състоянието на националната икономика и загубени ресурси инвестирани в хората, които напускат дадена държава и мигрират в друга среда. В този случай се акцентира на данните на статистиката и икономическите анализи и коефициенти, които представят макро

аспектите на явлението. В същото време случаите на миграция, включително и завръщащата се са свързани с конкретния живот, с биографични разкази и съдби на самите мигранти. Именно тази симбиоза от социетален и феноменологичен анализ представя в своята монография М.Мишева.

Самото завръщане е динамичен процес, който може да бъде оценяван по различни начини и в различни нюанси от самите социални актьори, защото завръщането може да се окаже в конфликт с очакванията, да предизвика разочарования и да предизвика нов цикъл на миграция. Възможен е и друг сценарий, когато завърналите се мигранти се превръщат във фактор на промяна, на реструктуриране, защото техният културен капитал им създава нов потенциал и самочувствие като носители на иновативност.

В монографията се проследяват различни теоретични подходи към миграцията и завръщането. Специално акцентирам на класификацията, която авторката прави на видовете миграционни теории, а именно – „географски теории“, „икономически теории“, „социологически теории“. Конкретно се посочват специфичните подходи и модели, обосновани в типовете теории.

По отношение на завръщащата се миграция, миграционните теории се разделят според начина им на третиране на миграционната биография (дали възприемат завръщането като край или като част от опита), причините за завръщането и факторите, оказващи влияние върху устойчивостта на завръщането.

В монографията важно място заемат и теориите на развитието, защото именно развитието като промяна, носеща положителни ефекти обяснява миграцията. Проследяват се социологическите, културни, икономически, политически и икономически аспекти. Показано е наслагването на различни критерии за развитие, които създават една множественост в даваните дефиниции. Представени са разликите между понятията, които отчитат растежа и развитието, като от съществено значение е намирането на пресечна точка между личностната и общосоциалната гледна точка.

В монографията са представени различни статистически данни, които дават обща характеристика на миграционните процеси в България през последното десетилетие, данни от НСИ за завърналите се българи, данни от наблюдение на работната сила за завърналите се мигранти, данни от представително изследване „Завръщащите се мигранти: сегментация, и стратификация на икономическата мобилност“.

Като цяло, емпиричната информация, представена в монографията е разнообразна и богата, и отразява представените теоретични концепции и

модели. Проследяват се различни същностни дименсии на ремиграцията: причини за завръщането, тяхната устойчивост във времето, описание на завръщащите се мигранти като заетост, образование, професия, доходи, квалификация, планове за бъдещето.

Проследени са и различни политики за завръщане и реинтеграция на мигрантите. Оценявам положително извеждането на конкретни мерки в книгата, защото по мое мнение решаването на ремиграцията е функция и на ефективността на държавно ангажираните субекти.

Монографията е разработена на високо академично ниво и представлява сериозно постижение в научната област. Давам висока оценка на изразеното авторско присъствие и показаната ерудиция.

Ще се спра и на частите написани от гл.ас. М.Мишева в колективната монография „Завръщащите се мигранти“ от 2020 в съавторство с доц. д-р Андрей Нончев, проф. д-р Веселин Минчев, проф.д-р Ирена Зарева, доц. д-р Венелин Бошнаков, доц. д-р Мария Бакалова, гл.ас. д-р Мариета Христова.

Конкретно ще разгледам теоретичната част, разработена от М.Мишева. В нея се пречупват концептуализациите на миграцията в интердисциплинарна перспектива, като се създава една многостранна картина на различни обяснителни подходи. Аналитичната рамка представлява обосноваване и критично разглеждане на основните парадигми и визии за миграционните процеси и техните причинни основания. Дискутират се различни типове теории, които показват обяснителния ракурс на миграциите. Структурните теории поставят акцент върху влиянието на различни икономически и политически фактори, отразяващи цялостната макро среда с нейните връзки и влияния.

Сериозно достойнство е проследяването на глобализацията и глобалната гледна точка. Теорията на Уолърстайн за моделите на „системата-свят“ и анализите на държавата и междудържавните отношения като фактор за миграцията показват влиянието на различни наднационални международни институции, корпорации, съюзи и световни пазари, които променят и реструктурират националните подходи, решения и визии. Тази зависимост на националното от международните и транснационални субекти е отлично показана като макродискурс на

анализа. Освен това, са разгледани и теории, в които индивидите и групите имат водеща и решаваща роля в тяхната миграционна активност и поведение, като те са функция, колкото на влиянието на условията и средата, толкова и на индивидуалните предпочитания, оценки и субективност. Именно това преплитане на микро, мезо и макро измерение в анализите е сериозно достойнство, защото се държи сметка за вариативността и многомерността на феномена.

Друг важен ракурс са концепциите на социалните мрежи, на кумулативната причинност, на „отблъскващите и притеглящите фактори“. Определено може да се каже, че миграциите като процес, явление и състояние са обект на пространно анализиране и разглеждане в научната литература, което е убедително показано в разработените части от Мишева.

Ще се спра и на публикацията „Международни миграции“, издадена през 2022 г. от ИК УНСС.

Учебникът е разработен по интерактивен начин, представляващ съчетание на теоретичен материал и казуси, които позволяват в процеса на обучение да се интегрират различни подходи на преподаване и обсъждане в часовете. Специално внимание е отделено на „Дейците в международните миграции“, като са представени конкретни биографични истории на мигранти от различни държави в различни времеви периоди и различни контексти.

В изложението са включени и данни от изследвания, както и количествени инструменти за измерване на миграцията, като MIREX Международен индекс за измерване на миграцията, които са допълващи и разнообразяващи учебния материал единици. Международните миграции са представени като процеси, в които съществено място заемат различни фактори, а самата интеграция предполага нееднакви фази. По този начин се концептуализира в дълбочина същността на международната миграция, като тя се разгръща в аналитичните преходи от отделните случаи към обяснителните параметри на регионалния, национален и международен контекст.

Всичко това показва уменията на кандидатката да съчетава академичното знание и биографичните разкази – като конкретни случаи и събития, да представя учебния материал по достъпен начин.

Студията „Return Migration and Institutional Change: The Case of Bulgaria“. Economic Studies Journal, 2021, Issue 4, pp. 187-202,

проследява ефектите от завръщането на мигранти в родната страна в контекста на институционалния подход. Идеята на студията е, че завърналите се мигранти стават носители на промяна, доколкото със своето влизане в институциите имат потенциал за тяхното трансформиране. Използват се статистически данни, както и резултати от представителното изследване „Завръщащите се мигранти: сегментация, и стратификация на икономическата мобилност“. Авторката отделя специално внимание на социалния и човешкия капитал, (в концепцията на Бурдийо) като посредници на нов опит, умения, ценности, нагласи, които са натрупани в процеса на миграция и именно като такива се превръщат и в носители на институционална и общностна промяна. Така миграцията представлява инвестиция в човешки капитал, който се осребрява след завръщане в родната страна във вид на по-високо заплащане и доходи. Друго предимство на завръщането са акумулираните спестявания от миграцията, които могат да са основа за стартиране на бизнес и развиване на предприемачество. Много често обаче, завърналите се мигранти могат да влязат в цикъла на нова миграция, поради проблеми с реинтеграцията и неудовлетвореност от завръщането, както и поради поддържането на връзки с други мигранти.

Статията е интересна с теоретичната си основа както и с богатия емпиричен материал, с доброто познаване на материята и умелото представяне на изводи.

В обобщение, представените в конкурса публикации от гл.ас.д-р М.Мишева, мога да определя като:

- много актуални;
- с отлично организирана структура на изложението;
- висока ерудираност в концептуализацията и теоретичното разглеждане на модели и подходи;
- изразеното авторско присъствие;
- оригиналност на вижданията и изложените тези;
- теоретично надграждане и доразвиване на концептуалните подходи;
- богат емпиричен материал;
- изявен приложен характер.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Научните приноси на гл.ас.д-р Михаела Мишева включват:

1. Обосноваване на международните миграции като специфичен предмет и дял от полето на „Социология на миграциите“ и социологията като научно познание.
2. Разработване на концептуален апарат, включващ понятийна структура, теоретични подходи, таксономия на миграционните процеси.
3. Систематизиране на различни теории за миграциите, миграционните потоци и вълни, фактори и модели, обясняващи миграционното поведение и процеси.
4. Обосноваване на концептуалната фигура „завръщащи се мигранти“ като теоретичен и изследователски конструкт.
5. Извеждане на системната връзка между социално-икономическото развитие и миграциите и показване влиянието на икономическото състояние като значим фактор за осъществяване на миграциите.
6. Разкриване на комплексния потенциал на теорията за способностите и възможностите (capability approach) за обосноваване на връзката: социално-икономическо развитие - миграции.
7. Разширяване на системния анализ на миграциите с акцент върху личностния профил на мигрантите, обосноваващ нагласите към миграционно поведение.

Научно-приложните приноси на кандидатката мога да формулирам като:

1. Разработване на приложен модел за системен анализ на международните миграции.
2. Разработване и прилагане на концептуален модел за изследване на циркулярната миграция.
3. Конструирание на комплексен индекс за повторна миграция, отчитащ „степената на интеграция“ и „нагласите към ново заминаване“.
4. Дефиниране на методика за изследване на мотивацията на мигрантите за завръщане в държавите на произход.
5. Аprobиране на методика за показване ролята на завърналите се мигранти като дейци на промяната.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки, бих искала да пожелаая на Михаела Мишева да работи все така сериозно, активно и с висок професионализъм.

8. Заключение

Опирайки се на научно-изследователската дейност на гл.ас.д-р Михаела Мишева и нейните приноси, вземайки предвид участията ѝ в конференции, проекти, както и експертната и преподавателската ѝ активност, давам висока оценка на нейната комплексна работа и резултати, представени при участието ѝ в конкурса за академична длъжност „доцент” по Социология (Социология на миграциите) професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, в катедра Икономическа социология на УНСС.

Гласувам „ЗА“ придобиването на академичната длъжност „доцент” от д-р Михаела Мишева.

6.12.2022 / София

Подпис: .....

REVIEW

From: Professor Valentina Georgieva Milenkova

Sociology

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"

Regarding: competition for Associate Professor in Sociology (Sociology of Migrations)/ 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences, at UNWE.

1. Information about the competition

The competition has been announced for the needs of the Department of Economic Sociology / Faculty of General Economics of the UNWE according to Decision of the AC No. 5/1.06.2022. I participate in the scientific jury for the competition according to Order No. 2404/28.09.2022. of the Rector of UNWE.

2. Information about the candidates in the competition

Brief biographical reference

Mihaela Mihailova Misheva was born on 05.15.1977. From 01.06.2007 until now, she is the chief assistant in the Department of Economic Sociology, UNWE. In the period from 2002 to 2007 Mihaela Misheva has performed various sociological, marketing, advertising, consulting and translation activities in various organizations in the country and abroad.

The candidate holds a master's degree in sociology from 2003 at the Jagiellonian University, Institute of Sociology, Krakow, Poland.

She is Ph.D. in Sociology since 2014. of the UNWE.

Self-assessment of her language skills includes fluency in English, Polish Russian and independent fluency in Spanish.

3. Fulfillment of the requirements for occupying the academic position

3.1. Fulfillment of quantitative requirements

In accordance with the National requirements according to the LDASRB - Law on the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria (Art. 26)

and the Regulations for its application (Art. 1a, Para. 1) with a minimum threshold of 400 points, Mihaela Misheva has reached and declared 580 points. According to the Additional requirements of the UNWE with a minimum threshold of 320 points, Dr. Misheva has reached 757.5 points.

In total, in accordance with the National requirements and the requirements of the UNWE with a minimum threshold of 720 p. the candidate has 1337.5p., i.e. twice as much as required.

3.2. Fulfillment of quality requirements

Chief Assistant M. Misheva has achieved a very high level of quality requirements, namely: membership in editorial boards, in Management Boards of COST actions, participation in Organizational Councils of conferences - national and international, participation in 5 projects - national and university; conducted expert analyses, participation in discussions, development of 4 new courses in bachelor's and master's programs of the Department of "Economic Sociology", development of textbooks, participation in the Erasmus+ program and initiator of concluding agreements with universities under the Erasmus+ program, held administrative positions in the Department of Economic Sociology and the Faculty of General Economics, participation in the development of internal university documentation, active participation in the academic life of the department and the faculty.

The Habilitation Council of the UNSS, in its decision N4/11.05.2022, expresses a positive opinion regarding the announcement of a competition for the academic position of associate professor with candidate M. Misheva.

With her varied activities, Misheva has the authority of a researcher with contributions to the development of knowledge, she is established as a lecturer with an international contribution to teaching, learning and pedagogical development, contributes to raising the authority of the department and the university.

4. Evaluation of the teaching activity

Dr. M. Misheva, lecturer in the Department of Economic Sociology, has the following academic activities:

From 2010 to 2022 in Bachelor and Master programs, she taught lectures and seminars in the following disciplines: "Qualitative methods in empirical research", "Economic sociology", "Sociology of economic life".

From 2013 to 2016 she taught seminars in English in the following academic

disciplines: "Economic sociology", "Economic culture", "Ethnosociology", "Comparative social policies", "Migration studies", "International migrations", "Theory and practice of integration", "International Protection", 'Methods for the Study of Migration and Refugees'.

The listed courses indisputably demonstrate the candidate's high level of sociological training, as well as her specialized skills in the field of migration studies, as well as her theoretical knowledge in the field of migration sociology. All this presents Misheva as a valuable member of the Department of Economic Sociology, as a specialist in the field of the competition, with established academic competences, with qualities and teaching experience.

5. General characteristics of the presented scientific works/publications

Chief Assistant Dr. M. Misheva participated in the competition for associate professor with 13 publications:

- 3 monographs - two of them in collaboration
- 2 studies in scientific journals indexed in Scopus (one in co-authorship).
- 1 author's textbook on the subject "International migrations".
- Co-authored textbook on the discipline "Economic Sociology".
- 4 studies published in scientific journals, indexed in international databases (two co-authored).
- 2 articles published in non-refereed peer-reviewed journals.

The main directions in the candidate's research activity are directly related to the topic of the competition, namely Sociology of migrations, including the study and research of migration flows, theoretical and research approaches and concepts of international migrations, conceptual framework, relationships between variables measuring different characteristics of migration behavior, attitudes, the biographical path of migrants, the influence of socio-economic conditions and migration habits.

In direct connection to the main research directions are the scientific and scientifically applied contributions of Misheva, which follow her concrete theoretical, methodological and empirical achievements and results reflected in her publications.

I will present some of Misheva's publications with which she participated in the competition.

"Return Migration and Socio-Economic Development". 2022. Sofia: UNWE.

This monograph expresses to the fullest extent the theoretical and research image of Dr. M. Misheva.

The monograph is a synthesis of her many years of work on remigration, based on a deep understanding and reflection of various theoretical concepts and the development of the author's own models and their manifestation, including empirical information from previous research and statistical data, as well as own research.

The monograph analyzes migrations as a central issue. The author examines the return in the continuum of the migration process, as its sustainability depends on various factors and suggests both a lack of long-termism and the presence of negative aspects for socio-economic development. The concept of socio-economic development, which takes into account the state of GDP and income, as well as the existing real and effective opportunities and rights in society, is of key importance in the monograph. Bourdieu's approach to social capital is added to the explanatory model of return, which is the set of contacts and connections that people can transfer and use in order to fit more successfully into society.

Return is seen as a planned, family strategy, a consequence of a successful life abroad. One of the important highlights in the mental trajectories of migrants is the comparison between the conditions and the quality of life in the home country and the new country in which the migrant lives, as well as the situation upon eventual return to the country of origin. In this sense, the capability approach, essential to migration plans, becomes the starting point for migration behavior.

In the analysis of migrations, one societal layer can be derived, related to the state of the national economy and lost resources invested in people who leave a national country and migrate to another environment. In this case, the emphasis is on the data of statistics and economic analyzes and coefficients that represent the macro aspects of the phenomenon. At the same time, cases of migration, including return migration, are related to the specific life, biographical narratives and histories of the migrants themselves. It is this symbiosis of societal and phenomenological analysis that M. Misheva presents in her monograph.

The return itself is a dynamic process that can be evaluated in different ways and in different shades by the social actors themselves, because the return can be in conflict with expectations, cause disappointments and trigger a new cycle of migration. Another scenario is possible, when returned migrants become a factor of change, of restructuring, because their cultural capital creates for them new potential and self-confidence as carriers of innovation.

The monograph traces various theoretical approaches to migration and return. I especially emphasize the classification that the author makes of the types of migration theories, namely - "geographic theories", "economic theories",

"sociological theories". Specifically, approaches and models grounded in the types of theories are indicated.

Regarding return migration, migration theories are divided according to their treatment of the migration biography (whether they see return as an end or part of the experience), the reasons for return and the factors influencing the persistence of return.

In the monograph, theories of development also occupy an important place, because it is development as a change that brings positive effects that explains migration. The sociological, cultural, economic, political and economic aspects are traced. The overlay of different development criteria is shown, which creates a multiplicity in the given definitions. The differences between the concepts that account for growth and development are presented, finding an intersection between the personal and the general social perspective is essential. The monograph presents various statistical data that give a general description of the migration processes in Bulgaria in the last decade, data from the NSI on returned Bulgarians, data from labor force survey on returned migrants, data from a representative study "Returning migrants: segmentation , and stratification of economic mobility'.

Overall, the empirical information presented in the monograph is varied and rich, and reflects the theoretical concepts and models presented. Various essential dimensions of remigration are tracked: reasons for return, their sustainability over time, description of returning migrants such as employment, education, profession, income, qualification, plans for the future.

Various return and reintegration policies of migrants have also been traced. I positively appreciate the introduction of specific measures in the book, because in my opinion, solving remigration is also a function of the effectiveness of state-engaged entities.

The monograph was developed at a high academic level and represents a serious achievement in the scientific field. I highly appreciate the expressed authorial presence and displayed erudition.

I will review the parts written by the chief assistant. M.Misheva in the collective monograph "Returning Migrants" from 2020, co-authored with Prof. Dr. Andrey Nonchev, Prof. Dr. Veselin Minchev, Prof. Dr. Irena Zareva, Prof. Dr. Venelin Boshnakov, Assoc. Prof.Dr. Maria Bakalova, chief Assistant Dr. Marieta Hristova.

Specifically, I will examine the theoretical part developed by M. Misheva. It refracts conceptualizations of migration in an interdisciplinary perspective,

creating a multifaceted picture of different explanatory approaches. The analytical framework is a justification and critical examination of the main paradigms and visions of migration processes and their causal bases. Different types of theories are discussed that show the explanatory angle of migrations. Structural theories emphasize the influence of various economic and political factors, reflecting the overall macro environment with its connections and influences.

On the positive side, it follows globalization and a global perspective. Wallerstein's theory of "world-system" models and analyzes of state and interstate relations as a factor in migration show the influence of various supranational international institutions, corporations, alliances, and world markets that change and restructure national approaches, decisions, and visions. This dependence of the national on international and transnational subjects is excellently shown as a macrodiscourse of analysis. In addition, theories are explored in which individuals and groups have a leading and decisive role in their migration activity and behavior, which are a function as much of the influence of conditions and environment as of individual preferences, evaluations and subjectivity. It is this complementing of micro, meso and macro dimensions in the analyzes that is a serious achievement because it takes into account the variability and multidimensionality of the phenomenon.

Another important perspective is the concepts of social networks, of cumulative causality, of "push and pull factors". It can definitely be said that migrations as a process, phenomenon and state are the subject of extensive analysis and consideration in the scientific literature, which is convincingly shown in the developed parts of Misheva.

I will analyze the publication "International Migrations", published in 2022, UNWE.

The textbook was developed in an interactive way, representing a combination of theoretical material and case studies, which allow in the learning process to integrate different approaches of teaching and discussion in classes. Special attention is given to "actors in international migrations", presenting specific biographical stories of migrants from different countries in different time periods and different contexts.

The text also includes research data, as well as quantitative tools for measuring migration, such as the MIPLEX International Migration Measurement Index, which complement and diversify the teaching material. International migrations

are presented as processes in which various factors play an important role, and integration itself implies unequal phases. In this way, the essence of international migration is conceptualized in depth, unfolding in the analytical transitions from individual cases to the explanatory parameters of the regional, national and international context.

All this shows the skills of the candidate to combine academic knowledge and biographical narratives - such as specific cases and events, to present the learning material in an accessible way.

The paper „Return Migration and Institutional Change: The Case of Bulgaria“. Economic Studies Journal, 2021, Issue 4, pp. 187-202,

traces the effects of migrants' return to the home country in the context of the institutional approach. The idea is that returned migrants become agents of change, insofar as by entering institutions they have the potential to transform them. Statistical data as well as results from the representative study "Returning migrants: segmentation and stratification of economic mobility" are used. The author pays special attention to social and human capital, (in Bourdieu's concept) as mediators of new experience, skills, values, attitudes that are accumulated in the process of migration and precisely as such they become carriers of institutional and community change. Thus, migration represents an investment in human capital, which is cashed out after returning to the home country in the form of higher wages and income. Another advantage of returning is the accumulated savings from migration, which can be the basis for starting a business and developing entrepreneurship. Very often, however, return migrants may enter the cycle of new migration, due to reintegration problems and dissatisfaction with return, as well as maintaining ties with other migrants.

The article is interesting with its theoretical basis as well as with the rich empirical material, with the good knowledge of the matter and the skillful presentation of conclusions.

In summary, I can define the publications presented in the competition by Dr. M.Misheva as:

- up-to-date;
- with an excellently organized structure of the text;
- high erudition in the conceptualization and theoretical consideration of models and approaches;
- the expressed author's presence;
- originality of views and presented theses;
- theoretical upgrading and further development of conceptual approaches;

- rich empirical material;
- applied nature.

6. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The scientific contributions of Dr. Mihaela Misheva include:

8. Justification of international migrations as a specific subject and part of the field of "Sociology of migrations" and sociology as scientific knowledge.
9. Development of a conceptual framework, including conceptual structure, theoretical approaches, taxonomy of migration processes.
10. Systematization of different theories about migrations, migration flows and waves, factors and models explaining migration behavior and processes.
11. Justification of the conceptual figure "returning migrants" as a theoretical and research construct.
12. Bringing out the systemic connection between socio-economic development and migrations and showing the influence of the economic situation as a significant factor for the migrations.
13. Revealing the complex potential of the theory of capabilities and opportunities (capability approach) for substantiating the relationship: socio-economic development - migrations.
14. Expanding the systemic analysis of migrations with an emphasis on the personal profile of migrants, justifying attitudes towards migration behavior.

I can formulate the scientific-applied contributions of the candidate as:

6. Development of an applied model for systematic analysis of international migrations.
7. Development and implementation of a conceptual model for the study of circular migration.
8. Construction of a complex re-migration index, taking into account the "degree of integration" and "attitudes towards new departure".
9. Defining a methodology for studying the motivation of migrants to return to their countries of origin.
10. Approving a methodology for showing the role of returned migrants as agents of change.

7. Critical notes and recommendations

I have no critical remarks, I would like to wish Mihaela Misheva to continue working seriously, actively and with high professionalism.

15. Conclusion

Relying on the scientific research activity of Dr. Mihaela Misheva and her contributions, taking into account her participation in conferences, projects, as well as her expert and teaching activity, I give a high assessment of her complex work and results presented at her participation in the competition for the academic position "associate professor" in Sociology (Sociology of Migrations) 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences, in the Department of Economic Sociology of the UNWE.

I vote "FOR" the acquisition of the academic position of "associate professor" for Dr. Michaela Misheva.

6.12.2022 / Sofia

Signature:.....